

ting van de beroepskamers en dit aan de hand van de parlementaire voorbereidingswerken. De in die teksten naar voor komende verwachtingen toetst de auteur aan wat er in de realiteit is uitgekomen.

In *'De beroepskamers in hun werking'* (p. 33) beschrijft A.M. Lambrecht, Adviseur V.B.S.G., de wettelijke bepalingen rond de beroepskamers: hun organisatie, bevoegdheid, rechtspleging en beroepsmogelijkheden. Zij komt tot de conclusie dat de beroepskamers 'met de weinige middelen die hen ter beschikking staan een ernstige poging doen om van het recht op een maatschappelijke dienstverlening een "tastbaar" recht te maken'. Zij wijst eveneens op de gecreëerde anomalie tussen de wetgeving op het bestaansminimum en de O.C.M.W.-wet, die in de praktijk rechtsonzekerheid in de hand werkt. In de twee volgende hoofdstukken komt aspirant N.F.W.O., Danny Pieters aan het woord. Hij onderzoekt in *'Het recht op maatschappelijke dienstverlening'* (p. 59) de ontstaansgeschiedenis, de plaats ervan binnen de O.C.M.W.-wet en de betekenissen die men eraan kan geven. In *'Werk en O.C.M.W.-dienstverlening'* (p. 77) gaat hij in op de werkbereidheid als vereiste voor maatschappelijke dienstverlening in hoofde van de hulpvrager en anderzijds de 'plicht' van het O.C.M.W. om in bepaalde gevallen als werkgever voor de aanvrager op te treden.

In het hoofdstuk *'O.C.M.W.-dienstverlening en familiale solidariteit'* (p. 101) gaat Patrick Senaeve, e.a. assistent K.U.L., aan de hand van de rechtspraak van de Provinciale Beroepskamers na in welke mate er een interferentie bestaat tussen de familiale en collectieve solidariteit. Hij besluit dat de collectieve solidariteit slechts subsidiair is.

In het volgende hoofdstuk overloopt A.M. Lambrecht (p. 131) *de vormen van materiële hulp* waartoe de O.C.M.W.'s verplicht zijn.

Tot slot legt D. Simoens de relatie tussen *'O.C.M.W.-dienstverlening en sociale zekerheid'* (p. 173) zoals zij door de wet gelegd zijn of in de praktijk wordt toegepast. Hij bespreekt ook nog *de 'O.C.M.W.-dienstverlening ten voordele van bijzondere categorieën van personen'* (p. 187): bejaarden, personen in ziekenhuizen, geplaatste kinderen, miliciens en gewetensbezwaarden, gevangenen en studenten.

Het boek moet, ons inziens, erg positief en bruikbaar beoordeeld worden: naast het signaleren van een aantal knelpunten rond O.C.M.W.'s (die nota bene momenteel erg actueel zijn) biedt het een (juridisch) goedgedocumenteerd overzicht van de werking van de Provinciale Beroepskamers en de consequenties ervan voor de hele welzijnssector.

Ongetwijfeld brengt het ook waardevol materiaal aan in het ruime debat rond 'afdwingbaarheid van welzijnsrechten' in een maatschappij in crisis.

Koenraad Timmerman

Info-Jeugd Nationaal (ed.), Meer Rechten voor Minderjarigen, Berchem, Epo, 1982, 136 pp.

Info-Jeugd Nationaal publiceert in het kader van haar voorlichtingsactiviteit een reeks infardes over actuele problemen die jongeren rechtstreeks aanbelangen. De bedoeling daarvan is telkens een pakket essentiële informatie samen te bren-

gen en er bij middel van enige opiniërende teksten het standpunt van Info-Jeugd over weer te geven.

Met de publikatie van *Meer Rechten voor Minderjarigen* brengt Info-Jeugd een infarde over de lopende discussie inzake het rechts- en cultureel statuut van minderjarigen.

In principe wordt gepleit voor 'een wetgeving waarin iedereen alle rechten heeft, met slechts uitzonderingen voor de werkelijk noodzakelijke gevallen' (p. 30), voor de afschaffing van minderjarigheid, dus. Vermits men zich daarbij realiseert dat dit slechts op langere termijn haalbaar is, benadrukt men in de teksten vooral het streven naar meerderjarigheid op achttien jaar, voorafgegaan door een trapsgewijze vermeerdering van rechten aan minderjarigen, te beginnen vanaf twaalf jaar.

De teksten zelf behandelen gedeeltelijk de rechtspositie van minderjarigen in algemene zin en gedeeltelijk de problematiek van de jeugdbescherming (het bestaan en het functioneren van de jeugdbescherming is immers corollair met het ontbreken van feitelijke rechten voor jeugdigen).

De ordening van de 11 afzonderlijke stukken is mij niet geheel duidelijk geworden, maar ik zie er drie soorten in. *Vier hoofdzakelijk informatieve stukken* verstrekken de 'harde' basisinformatie over de huidige stand van zaken. (*Verklaring van de rechten van het kind*, Verenigde Naties, 5 pp.; *De Rechten van het kind*, Bill of Rights for Children, 1 p; *Overzicht van de verschillende voorstellen*, 6 pp; *Bibliografie*, 7 pp. en in bijlage *De rechten van de minderjarigen*, 34 pp.)

Hier ligt m.i. de grootste verdienste van deze publikatie. Voor wie op het veld met jongeren moet werken was deze info niet zo gemakkelijk te bereiken, wat nu wel het geval is geworden. Ook de beschikbaarstelling van wat bibliografie is erg relevant alhoewel het vanzelfsprekend spijtig is dat de lijst, op twee publikaties na, stopt in 1979.

Een vijftal deeltjes zijn overgenomen. Een samenvatting van Boonen's onderzoek naar de mening van jongeren zelf inzake hun rechtspositie (7 pp) en een uittreksel van een artikel van Boonen, Van Goey en Walgrave (R.W., 1978, 9 pp), gaan in op de discussie over de verlegging van de meerderjarigheidsdrempel. De overname van de artikels van Walgrave en Verhellen (*Kultuurleven*, 1979, 18 en 13 pp) en van Van Nuland (Sjow, 1980, 7 pp) laat zien hoe de discussie inzake de jeugdbescherming ervoor stond in 1979, maar door de 'communautariserende stroomversnelling' van de laatste jaren, heeft men bij deze tekstkeuze blijkbaar toch enigszins de rol gelost.

Tenslotte zijn *er twee eigen teksten*, waarin commentaar en argumentatie voor het standpunt van Info-Jeugd kan teruggevonden worden (*Jeugdrecht in de toekomst*, 6 pp; *Alternatieve voorstellen*, 13 pp).

Vanzelfsprekend is het belangrijk dat ons zo het standpunt van de publicerende organisatie wordt duidelijk gemaakt, maar toch lijden deze teksten wat onder hun onduidelijke positie 'ergens tussenin' de overige. Enerzijds is er vrij veel overlapping, en anderzijds is de tekst soms zó gebald dat zeer moeilijk is te begrijpen wat bedoeld wordt.

Naast de wat onduidelijke structuur van het boekje, maken enige detailslorigheden het de lezer niet altijd gemakkelijk: zo is het in sommige delen nogal moeilijk een onderscheid te zien tussen informatie en commentaar, wat beter had gekund bij middel van een betere ondertiteling of van een diversificatie van

lettertypes; mocht de bladzijde 11 uit de Bill of Rights for Children iets uitvoeri-
ger gesitueerd worden; en is het vervelend dat men de identiteit niet kent van de
auteur van de eigen Info-Jeugd teksten, vooral omdat deze in de ikvorm gesteld
zijn.

Maar voor wie zich daar toch allemaal doorheen werkt, levert dit boekje zeer
veel relevante informatie, en argumentatie. De technische stijl van de teksten
laat wel vermoeden dat het niet de minderjarigen zelf zijn die dit zullen doen,
maar wel degenen die met jongeren omgaan: leraars, vormings- en welzijnswer-
ker.

Tevens geloof ik niet dat het boekje veel 'bekeerlingen' zal maken. Te weinig
van de vooronderstellingen die doen pleiten voor meer rechten voor minderjari-
gen worden goed uitgewerkt en de tegenwerpingen worden te snel afgedaan. Als
het echter de bedoeling is de reeds gemotiveerde jeugdwerkers allerhande een
hulpmiddel ter hand te stellen, dan is dit een schot dicht bij de roos.

Lode Walgrave

**Ministère de la Justice, Guide des droits des victimes. Préface de R. Badinter, Ed.
Gallimard, 1982, 307 blz., 19,50 FF**

Het slachtoffer van een misdrijf is op een zeer directe en soms onverwachte en
brutale manier bij dit misdrijf betrokken. Hij is degene die het misdrijf, dikwijls
letterlijk, aan den lijve ondervonden heeft. In veel gevallen betekent het een
rechtstreekse aanslag op zijn lichamelijke psychische of morele integriteit of
minstens op zijn vermogen. Een misdrijf zal dan ook dikwijls materiële, emotio-
nele en sociale gevolgen met zich meebrengen. Het is dan ook merkwaardig vast
te stellen dat de positie van het slachtoffer in het strafproces, dat zich quasi uit-
sluitend met de dader bezighoudt, op zijn minst dubieus is. Het slachtoffer wordt
– of voelt zich althans – dikwijls herleid tot de aangever van het misdrijf, tot een
getuige ten laste, tot iemand die men wel nodig heeft – b.v. in het kader van de
'waarheidsvinding' –, tot iemand waarvan het slachtofferschap soms zelfs sym-
bolisch gebruikt wordt om zware straffen te eisen tegen de dader, maar die langs
de andere kant dient te constateren dat hij met zijn eigen problemen 'niet tot zijn
recht komt'. De juridische weg om het herstel van zijn – dan nog maar materiële,
in geld waardeerbare – schade te bekomen is dikwijls een niet te doorgronden
labyrint. Gevolg is dat veel slachtoffers het gevoel krijgen dat zij in hun rechtma-
tige aanspraken miskend worden.

Uit onderzoek en experimenten in het buitenland, o.m. in Frankrijk en Ne-
derland, blijkt dat er bij veel slachtoffers een quasi totale onbekendheid is m.b.t.
de bestaande mogelijkheden van herstel van de opgelopen schade: onwetend-
heid b.v. over het feit dat men zelf het initiatief dient te nemen als slachtoffer, on-
wetendheid i.v.m. de diverse alternatieven waarover de benadeelde beschikt. Er
bestaat duidelijk een behoefte aan concrete, eenvoudige, bruikbare en toegan-
kelijke informatie over vragen als: hoe kan ik schadevergoeding bekomen, welke
zijn de voor- of nadelen van een burgerlijk of een strafproces, hoe moet ik zo'n
proces inspannen, waar en hoe moet ik klacht indienen of mij burgerlijke partij
stellen, wat gaat me dat allemaal kosten, hoe kan ik aan een pro deo advocaat ge-
raken, op welke schadevergoeding heb ik nu eigenlijk recht, kan ik deze schade